



УДК 636.083:591.5:637.1

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОКРЕМИХ ЕЛЕМЕНТІВ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОБНИЦТВА МОЛОКА. ВИВЧЕННЯ ПОВЕДІНКИ КОРІВ

Рецензенти: канд. с.-г. наук Задорожна І.Ю.; канд. с.-г. наук Лесик О.Б.

Р.В. Ячник, Л.В. Ротар, М.М. Коленчук

Буковинський інститут агропромислового виробництва

Проведена порівняльна оцінка окремих елементів технології виробництва молока у двох відділках СВК „Агрофірми „Оршівська” Кіцманського району Чернівецької області та досліджена поведінка корів прикарпатського типу української червоно-рябої молочної породи різного фізіологічного стану і продуктивності при прив'язній технології утримання. На основі проведеної порівняльної оцінки молочної продуктивності піддослідних тварин встановлено, що чистий прибуток від 1 ц молока при мобільному роздаванні кормів на кормовий стіл, дворазовому доїння корів у молокопровод становив 23,38 грн. та від 1 корови – 905 грн., тобто на 368,4 грн. (40,7 %) менше в порівнянні з годівлею корів вручну при доставці кормів у приміщення гужовим транспортом, машинному доїнні у переносні відра. При цьому у першому випадку прямі затрати на утримання 1 корови вищі на 1115,3 грн. (54,8 %).

Ключові слова: корови, поведінка, технологія, молоко, собівартість.

Успіх галузі молочного скотарства забезпечується міцною кормовою базою, створенням високопродуктивних дійних стад, удосконаленням способів утримання худоби, організацією виробництва та запровадженням прогресивних форм праці. Тому на великих фермах доцільно віднайти і запровадити такі технологічні рішення, які забезпечать зниження трудомісткості виробництва молока, його собівартості.

Матеріали та методи досліджень. Об'єктом дослідження послужило стадо корів прикарпатського типу української червоно-рябої молочної породи в СВК „Агрофірмі ”Оршівська” Кіцманського району Чернівецької області. Стадо утримують у 2 відділках, а саме на центральній фермі с. Оршівці (640 корів) та другого відділку с. Іванківці (147 голів). Враховуючи запроваджені на відділках дещо різні елементи технології виробництва молока, ми провели порівняльну оцінку запроваджених елементів технології та економічної ефективності одержання продукції. Утримання корів прив'язне, але на центральній фермі при нормі навантаження на 1 оператора 50 голів.

У відділку с. Іванківці годівлю корів проводять вручну при доставці кормів у приміщення гужовим транспортом, машинне доїння здійснюють у переносні відра при нормі навантаження 35 голів.

Визначали потребу в кормах для молочного стада, об'єм виробленої протягом дослідного періоду продукції молочного скотарства в розрізі відділків, витрати на заробітну плату обслуговуючому персоналу, вартість спожитих кормів, послуги тракторного і автопарку, загально виробничі витрати та вартість виробленої продукції за даними бухгалтерського обліку.

У зв'язку зі запланованим будівництвом комплексу по виробництву молока вивчили поведінку дійних корів із різним рівнем добового надою, фізіологічного стану й віку. Дослідження проводили методом хронометражу протягом доби у 2 групах корів. Вивчали наступні елементи поведінки: тривалість



та частоту споживання корму, жуйки, вставання, лежання і тривалість відпочинку, частоту дефекації та сечовипорожнення.

Результати досліджень. За 10 місяців дослідного періоду в господарстві одержали 29473,17 ц молока жирністю 3,65 % або в перерахунку на базисну жирність 31613 ц, а від середньорічної корови по 4018 кг молока. Надій молока в розрізі відділків наведено в табл. 1.

1. Показники молочної продуктивності корів за дослідний період

Відділки господарства	Надій молока базисної жирності, ц	Одержано молока від 1 корови, кг		Заробітна плата обслуговуючого персоналу, грн.	Вартість використаних кормів на виробництво молока, грн.
		натурального	базисної жирності		
с. Оршівці	24775,36	3641	3871	453209	850224
с. Іванківці	6837,65	4196	4651	174954	288377
По господарству	31613,01	3746	4018	628163	113860

Молочна продуктивність корів протягом дослідного періоду на центральній бригаді в порівнянні з с. Іванківці менша на 555 кг (15,2 %) натурального, або базисного – на 780 кг (20,1%). Різниця в продуктивності пояснюється індивідуальним підходом до тварин з годівлею в с. Іванківці. Зниження жирномолочності на центральній фермі пов'язане з доїнням у молокопровід, на стінках якого затримуються жирові кульки.

За даними табл. 1 розраховали затрати на виробництво молока (табл. 2).

2. Структура собівартості виробництва 1 ц молока в розрізі відділків СВК „Агрофірми „Оршівська”

Статті затрат	с. Оршівці		с. Іванківці	
	грн.	%	грн.	%
Оплата праці	19,4	19,7	28	29,6
Корми	36,0	36,5	47	49,7
Медикаменти	2,3	2,3	2,3	2,4
Послуги тракторного парку	22,83	23,1	6,18	6,53
Послуги автопарку	8,07	8,2	3,0	3,20
Електроенергія	3,87	3,90	2100	2,10
Інші прямі витрати	3,90	4,0	3,89	4,19
Загальновиробничі і загальногосподарські витрати	2,25	2,30	2,25	2,37
РАЗОМ:	98,62	100	94,62	100

Встановлено (див.табл. 2), що оплата праці у відділку Іванківці в структурі собівартості на 9,9 % перевищує аналогічну відділку с. Оршівці, а корми – на 13,2 %. У зв'язку зі застосуванням ручної праці вартість послуг тракторного і автопарку знизилась у цьому відділку відповідно на 16,6 та 5,0 %. Отже собівартість виробництва 1 ц молока становила у першому 98,62 грн. та в другому – 94,62 грн.

Прибуток від реалізації молока за ціною 122 грн. за 1 ц у відділку с. Оршівці отримують 23,38 грн. (122-98,62 грн.), у Іванківцях – 27,38 грн., а з розрахунку на 1 корову відповідно 851,2 грн. та 1148,9 грн., що на 297,7 грн. (на 35 %) вище. У перерахунку на молоко базисної жирності різниця по прибутку становить 368,4 грн. або 40,7 %.



Але, не дивлячись на прибуток у відділку с. Іванківці на утримання 1 корови, прямі затрати заробітної плати й вартості кормів становили 3151,9 грн. проти 2036,6 грн. в с. Оршівці або на 1115,5 грн. (на 54,8 %) більше.

Затрати праці на виробництво 1 ц молока на центральній фермі становили 3,5 людино-години, в с. Іванківці – 4,96.

У період підготовки дійного стада до використання на молочному комплексі проводили фенотипічну оцінку первісток на придатність до машинного доїння та вивчали етологічну поведінку. Індекс формату вим'я у 180 первісток становить $18,7 \pm 0,1$, індекс відносної величини вим'я – $61,5 \pm 0,5$. Корми корови поїдають в основному в денний період доби з 7 до 21 год (79,2 % часу поїдання), вночі вони переважно відпочивають лежачи і жують жуйку, хоча в годівницях ще знаходиться корм.

Високопродуктивні корови в першу половину лактації на споживання корму витрачали 6,8 год, на жуйку стоячи й лежачи – 11,5 години або 47,8 % доби. Відпочивали тварини 9,7 год (40,4 % від загального часу). У другу половину лактації високопродуктивні корови на поїдання корму витрачали лише 5 годин (20,8 % часу доби) або на 7,2 % менше за першу половину лактації.

Корови з нижчою продуктивністю (4 тис. кг за лактацію) поїдають корми 7,6 годин (31,6 % доби), жуйку жують 11,1 год (46,6 %), відпочивають 8,6 год (35,8 %).

Тварини сухостійного періоду споживають корми 7,3 год (30,4 %), майже стільки ж як середньодуктивні другої половини лактації. Пережовування триває 9,6 години, відпочинок – 11,45 год (47,7 % доби).

Група первісток витрачала на поїдання кормів і жуйку стоячи 50 %, на відпочинок 37,5 % часу (у т.ч. на жуйку лежачи 6,5 год або 27 % часу).

Високопродуктивні корови характеризувались зниженою активністю, більше часу відпочивали.

Отже корови червоно-рябої породи при прив'язному утриманні на поїдання корму затрачали 20,8-31,6 % часу доби, на жуйку 41,4-52 %, стояння – 14,7-23 %, лежання – 20-30 %. Відпочинок лежачи в сухостійний період тривав 435 хв, у первісток – 330 хв, у повновікових – 300-396 хвилин.

Висновки:

1. На основі проведеної порівняльної оцінки молочної продуктивності піддослідних тварин встановлено, що чистий прибуток від 1 ц молока виробленого на центральній фермі с. Оршівці становив 23,38 грн. та від 1 корови – 905 грн., тобто на 368,4 грн. (40,7 %) менше в порівнянні з відділком с. Іванківці. Але, прямі затрати на утримання 1 корови на центральній фермі становили 2036,6 грн., в с. Іванківці – 3151,9 грн., що більше на 1115,3 грн. (54,8%).

2. Поведінка корів пов'язана з продуктивністю корів. Вдень більше часу витрачають на споживання корму, а вночі - на жуйку й відпочинок.

Бібліографічний список

1. Шкурко Т. Шляхи підвищення ефективності виробництва молока /Шкурко Т. // Тваринництво України. – 2003. - № 8- С.5-7.

2. Шкурко Т. Стійлове утримання молочної худоби /Шкурко Т.// Тваринництво України. – 2007. - № 4 – С. 6-7.

3. Пищевое поведение коров и организация кормления // Методические рекомендации по изучению и использованию показателей поведения молочного скота для совершенствования технологии содержания. – Харьков, 1989. – С.17-21.



4. Шакиров Ф. Поведение дойных коров с разным уровнем суточного удоя // Шакиров Ф., Салихов Ф., Шарин И. // Молочно-мясное скотоводство. – 1982. - №9 – С. 21-22.

**ОЦЕНКА ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ОТДЕЛЬНЫХ
ЭЛЕМЕНТОВ ТЕХНОЛОГИИ ПРОИЗВОДСТВА МОЛОКА.
ИССЛЕДОВАНИЕ ПОВЕДЕНИЯ КОРОВ**

Ячник Р.В., Ротар Л.В., Коленчук М.М., Буковинский институт АПВ

Проведена сравнительная оценка отдельных элементов технологии производства молока в 2 отделениях СПК «Агрофирмы «Оришувская» Кицманского района Черновицкой области и исследование поведения коров прикарпатского типа украинской красно-пестрой молочной породы разного физиологического состояния, продуктивности при привязной системе содержания.

На основе проведенной сравнительной оценки молочной продуктивности подопытных животных установлено, что чистая прибыль от 1 ц молока при мобильной раздаче кормов на кормовой стол, двухразовом доении коров в молокопровод составлял 23,38 грн. и от 1 коровы – 905 грн., то есть на 368,4 грн. (40,7 %) меньше в сравнении с кормлением коров вручную при доставке кормов в помещение гужевым транспортом, машинном доении в переносные ведра. При этом в первом случае прямые затраты на содержание 1 коровы выше на 1115,3 грн. (54,8 %).

Ключевые слова: коровы, поведение, технология, молоко, себестоимость.

**TECHNOLOGY USE EFFICIENCY EVALUATION BY MILK PRODUCTION
AND COW BEHAVIOR INVESTIGATION**

Yachnyk R., Rotar L., Kolenchuk M., Bukovyna institute of agrarian and industrial production

This article highlights the experimental research results on technology use efficiency during milk production. Comparative analysis was fulfilled on milk production technology use in two 'Orshirskaya' agribusiness firm departments. The agribusiness firm is located in Kitzman region of Chernovtzy area. Cow behavior was investigated. The cows belong to Trans-Carpathian type of Ukrainian red-and-white dairy breed. The cows are characterized by various systemic condition and productivity. The cows are kept by housing system. Net profit proved to constitute 23,38¥ per 1c milk. The results were obtained by feed distribution on feeding table and twice daily pipeline milking. 905¥ net profit was obtained per cow. Profit was abated by 368,4¥. Percentage forms 40,7%. Profit was reduced in comparison with manual cow feeding, machine bucket milking and automatic feed delivery in the stall. Costs per head of livestock were upped by 111,3¥. Percentage equals 54,8 %.

Key words: cows, behavior, technology, prime cost.